

**2019 – ANUL TRIBUNIȘTILOR (XIX): a fi redactor e lucru greu,
nu-i destul să știi scrie și să ai idei și sentimente - Miercurea, jurnal socialist -
Trebuie să te știi și păzi când scrii!**

Prin cultură la putere!

a fi redactor e lucru greu.

Nu-i destul să știi scrie

și să ai idei și sentimente

mi-e sete, grozav de sete, să gust libertatea popoarelor

Și ce vrei să te faci?

Primul lucru ce l-am introdus la „Tribuna” a fost tonul urban ...

fiecare vorbă ce o scriu, țin înaintea ochilor codul penal și îmi închipui că la spatele meu stă jandarmul! În vremurile de astăzi numai așa poate scrie un redactor român...

Toată politica națională stă acum în mine ...

sagunism - tribunism - sămănătorism

2019.EU

Andrei Șaguna 1841

Alexandru Mocioni 1909

1869 Valeriu Braniște 1928

1812 George Barițiu 1893

1847 om politic slovac Svetozăr Hurban-Vajanský 1916

scriitor, publicist, critic literar creator al romanului frescă de moravuri

În lucrarea "Publiciști precursori ai Marii Uniri" (1988), Stelian Vasilescu prezenta capitolul intitulat sugestiv: "Valeriu Braniște, soldatul idealului național", relația acestuia cu familia Mocioni fiind una cu totul specială. Născut în 10/22 ianuarie 1869, în comuna Cincu Mare, tatăl fiind Moişă Braniște (fiu de iobag, publicist, coautor al unui manual de stenografie, prim-pretor) și mama Maria Vlad (fiică de preot) a urmat școala primară în comuna natală, apoi la Sighișoara și Săliște (aici fiind singurul an de studii unde a învățat în limba română). După absolvirea liceului din Brașov, urma facultatea de filologie și filozofie din Budapesta, fiind unul din mulții bursieri ai Fundației Gojdu. Ca student activează în societatea "Petru Maior" (vicepreședinte), participând la redactarea unor părți din "Replica". Licența o ia în filologie română, germană și literatură maghiară, susținând teza de doctorat "Andrei Mureșanu" (magh.: Mureșanu András, 1891).

Debutul publicistic l-a avut în "Tribuna", chiar în anul fondării. Ambiția de a fi publicist poate fi o lecție de viață pentru mulți tineri: "are loc întâlnirea lui Braniște cu nestorul gazetăriei românești, George Bariț, cunoscut bun al tatălui său. Era, în 1883, la Sibiu. Tatăl său, Moişă Braniște, îl duce la întâlnirea lui cu Bariț. Despre convorbirea de atunci Braniște a scris de mai multe ori: "Și ce vrei să te faci? Continuă cu blîndețe bătrânul (Bariț) întrebările sale binevoitoare.

Încă înainte de-a putea răspunde tatăl meu, care frământa în creierii săi mari planuri privitoare la viitorul meu, am răspuns cu hotărîre: Redactor. ... Bătrînul Barițiu a început să dea din cap ... "Dragul meu, a fi redactor e lucru greu. Nu-i destul să știi scrie și să ai idei și sentimente. Nu! Trebuie să te știi și păzi cînd scrii. Iată eu scriu de aproape o jumătate de veac. Și știi cum scriu? Iată fiecare vorbă ce o scriu, țin înaintea ochilor codul penal și îmi închipui că la spatele meu stă jandarmul! În vremurile de astăzi numai așa poate scrie un redactor român. Cine nu scrie așa, cine nu are neconținut paragraful legii în față și jandarmul în spate, cînd scrie, acela dragul meu, mai mult strică decît direge cu scrisesele sale".

Și-apoi întinzându-mi cu bunătațe mîna la despărțire zise: "Dar poate că tu, dragul meu, să ajungi zile mai bune". Vorbele bătrînului mi s-au întipărit în suflet ca tăiate în granit. După zece ani - bătrînul Barițiu murise - iată-mă pe neașteptate ... redactor. Pe la mijlocul anului 1884, la Sibiu apărea Tribuna. Peste cîteva luni, Valeriu Braniște își vedea numele trecut sub o culegere de folclor în coloanele foii lui Slavici. El a trimis redacției prima culegere masivă din creația populară - aproape o sută de poezii - și ea se publică, în octombrie 1884, în cinci numere ale ziarului (Foița Tribunei, 1884, nr. 143-147, cu titlul "Chioțe populare", adunate din Valea Buii). În timpul studenției va trimite mai multe articole, cei din redacție tipărind unele din ele în fruntea ziarului. În felul acesta, Valeriu Braniște se formează în spiritul tribuniștilor sibieni, adepți ai ideilor Partidului Național Român. Tot pe atunci, în vacanțe, la Miercurea, localitatea unde erau părinții, Braniște scoate, scrisă de mîna, "Miercurea, Jurnal socialist" (!) pagini "cu mult umor, oglindind realitatea socială, criticînd moravuri, obiceiuri ale cercurilor politice conducătoare, starea de lucruri nesatisfăcătoare în administrație și atmosfera provincială". Ajuns profesor la Brașov, va continua colaborarea la "Tribuna" unde va publica: studii politice, de folclor, istorie și la "Gazeta Transilvaniei" și "Transilvania". Și dintr-odată primește o depeșă de la Ioan Rațiu, președintele P.N.R. care-l cheamă la Sibiu, pentru a fi încadrat la "Tribuna": "Supremul șef al partidului național m-a chemat și eu, ca soldat credincios, am urmat îndată chemării". Deoarece Curtea cu jurați din Cluj condamnase redacția "Tribunei", în corpore - Septimiu Albini, I. Rusu Șirianu, Andrei Balteș, Al. Dordea -, pentru o informație al cărei autor nu putuse fi descoperit (era Ion Curiția, sublocotenent de honvezi), Ioan Rațiu îl numește pe Braniște conducătorul ziarului (la 17/29 august 1893). Ajunsă la București, vestea nu este pe placul lui Eugen Brote, care din România încerca să impună redacției sibiene punctul lui de vedere, aservit politicii lui D. Sturdza, orientare cu care Braniște nu era de acord.

Pînă la urmă, partida va fi câștigată de Brote, tînărul gazetar fiind nevoit să părăsească redacția la mai puțin de 120 de zile de la sosirea la Sibiu. Aici, la Tribuna, însă Braniște va face dovada că este un bun conducător de gazetă și un ziarist dotat, cult, exigent, intransigent. Vremurile erau deosebit de grele pentru gazetarii români care luau tot mai mulți, și tot mai des, drumurile închisorilor de la Seghedin, Vac, Cluj, etc. Avusese loc "Procesul Replicii", și se pregătea monstruosul proces în care vor fi condamnați 15 luptători români transilvăneni, în frunte cu Vasile Luaciu.

Braniște dă dovadă de curaj, în scrierile sale, publică articole ale colaboratorilor, care discută, aprins, problemele cele mai importante pentru viața politică-social-culturală a românilor.

Va tipări "Seghedinul" (Impresiuni), reportaj în care va elogia activitatea luptătorilor pentru dreptatea naționalităților din monarhie, paginile fiindu-i închinată lui Svetozar Hurban-Vajanski, pe care-l cunoscuse în cele opt zile pe care le petrecuse, și el, în celebra închisoare maghiară. (n.a.: Svetozar Hurban-Vajanski (1847-1916) publicist, poet, om politic slovac, mare prieten al românilor). Braniște reproduce în reportajul său aceste cuvinte ale luptătorului slovac: "De familie nu mă doare, suferă și ei dimpreună cu mine, cauza pentru care suferim prin sfințenia ei ne dă puteri să suportăm toate (...) Mi-e dor însă să văd zorile învingerii, mi-e sete, grozav de sete, să gust libertatea popoarelor". Despre ceea ce a putut să facă la "Tribuna", în câteva luni doar, vorbește chiar el: "Primul lucru ce l-am introdus la "Tribuna" a fost tonul urban, liber de personalități ... Am sistat sistemul de a pune culegători tipografi ca redactori responsabili la foaie. Cum nu aveam nici o școală politică, scriam articole de sentiment sau ironie, cu aliure revoluționare și iredentiste (citește patriotice - S.V.). Colaboratorul Augustini despre care am scris amintirile hazlii "Qui pro Quo" era încântat. Aceasta era muzica ce-i plăcea ... Îl aduce redactor responsabil al "Tribunei" pe Cornel Scurtu, de la Brașov, cel cu care se bătuse în duel pentru probleme politice, duel pentru care făcuse zilele de pușcărie de la Seghedin. Sistează apariția articolelor anti-mocioniste, (Mocioniștii nu erau pe placul celor de la Sibiu fiindcă nu recomandaseră ducerea Memorandului la Împăratul de la Viena). Braniște face dovada unor reale calități de conducător de revistă. Dar acest lucru nu a contat în fața disputelor interne de partid, câștigate în final de Brote, care a hotărât înlăturarea din redacție a celui ce nu-i accepta punctul de vedere în acțiuni politice.

Redactorul va suferi o grea înfrângere morală. La 25 oct. 1893 Valeriu Braniște îi scria mamei sale, de la Sibiu: " ... Toată politica națională stă acum în mine (n.a.: îngrijitorii volumului socotesc că afirmația este o autoironie ...) cât voi duce-o nu știu. Cei din Timișoara mă roagă să mă duc la ei (mocioneștii - subl. S.V.) îmi promit 1200 florini și 5% din venitul brut ce va fi dat peste 1000 abonați. Alții voiesc să înființeze o foaie nouă, să mă duc acolo director (Brașov), consistoriul își bate capul cum să mă facă iar profesor (eu nu le merg pe clei), cu Brote sîntem în "striche" (popular, în conflict) (...) "Tribuna" o fac eu cu Scurtu și Dordea. Lucru destul dar îmi place. Nu vă speriați de încurcăturile acestea, într-o lună se va aranja totul".

(va urma)

Marius HALMAGHI

Sursa online:

The screenshot shows a web browser window with the URL www.tribuna.ro/stiri/cultura/2019-anul-tribunistor-xix-a-fi-redactor-e-lucru-greu-nu-i-destul-sa-stii-scrie-si-sa-ai-idei-si-sentimente-miercuria-jurnal-socialist-trebuie-sa-te-stii-si-pazi-cand-scrii. The page features the Tribuna logo with the tagline "Dintotdeauna pentru totdeauna!". A red banner at the top right promotes a YouTube channel "SIBIU 825" with the text "VIZIONAȚI PE YOUTUBE SIBIU 825 ÎN REGIA LUI DUMITRU BUDRALA". Below the banner is a navigation menu with categories: Eveniment, Actualitate, Stiri de pe strada mea, Sport, Cultura, Sanatate, Timp liber, Tribuna femeilor, and Descopera lumea. The main article content includes the title "2019-anul tribuniștilor (XIX): a fi redactor e lucru greu, nu-i destul să știi scrie și să ai idei și sentimente - Miercuria, jurnal socialist - Trebuie să te știi și păzi când scrii!", the author's name "Marius HALMAGHI", the publication date "12.05.2019 23:09", and statistics "158 vizualizari" and "0 comentarii". Social media sharing buttons for Facebook, Twitter, and Email are visible.

În: Tribuna, 12 mai 2019